

CAMILLE SAINT-SAËNS

„ORATORIO DE NÖEL“

MIKALOJUS KONSTANTINAS
ČIURLIONIS

„SANCTUS“
„NOKTIURNAS“
„HUMORESKA“

ARNOLD SCHÖNBERG
„NOKTIURNAS“

2025 M. GRUODŽIO 20 D. 19 VAL.
Šv. Jonų bažnyčia Vilnius

PROGRAMA

Atlikėjai:

JUNGTINIS „KLASIKA VISIEMS“ CHORAS
(vad. Rasa Gelgotienė),
VU Kamerinis orkestras
(vad. Modestas Jankūnas),
Vargonuoja Vidas Pinkevičius
(jam asistuoja Aušra Motūzaitė-Pinkevičienė)

Solistai:

GUNTA GELGOTĖ
NORA PETROČENKO
JUOZAS JANUŽAS
DAINIUS PUIŠYS
VITA RIMIENĖ
JULIJA SNEŽKO

Koncertmeisteriai:

Ignas Garla
Nerijus Masevičius
Indrė Pinkevičė

DIRIGUOJA RASA GELGOTIENĖ

Apie projektą „Klasika visiems“

Vilniaus universiteto (VU) Kultūros centro ir trijų VU chorų – „Pro Musica“, „Gaudeamus“ ir „Virgo“ (vadovė Rasa Gelgotienė) – bei VU kamerinio ansamblio (vadovas Modestas Jankūnas) įgyvendinamo unikalaus muzikinio projekto „Klasika visiems“ tikslas – įtraukti klasikinę muziką ir dainavimą mėgstančius žmones į gyvą muzikavimą, priartinti juos prie klasikinės muzikos lobyno, bendrame skambesyje suvienyti visų muziką mylinčiųjų balsus ir skleisti kūrybingo bendradarbiavimo idėjas.

Projekto dalyviais gali tapti visi, mylintys klasikinę muziką, pažįstantys muzikos raštą ir norintys muzikuoti gyvai. „Klasika visiems“ – atviras projektas, suburiantis įvairiausių socialinių sluoksnių ir amžiaus grupių atstovus. Įveikiamas net ir kalbos barjeras, nes muzikos kalba – universali.

Projektas praktiškai įgyvendinamas taip: dalyviai užsiregistruoja elektroniniu paštu, gauna nuorodas į natas ir balsų partijų įrašus internete, mokosi individualiai. Nurodytą dieną susirinkę į VU Šv. Jonų bažnyčią, jie visą dieną su pertraukėlėmis repetuoja atskirai balsais ir visi kartu, o vėliau – su solistais ir orkestru. Vakare parengtą kūrinį iškilmingame koncerte atlieka klausytojams.

Daugiau nei dešimtmetį gyvuojantis projektas „Klasika visiems“ startavo 2012 metais ir tapo neatskiriama šalies muzikinio peizažo dalimi. Jo metu jau skambėjo tokie žymūs klasikos opusai kaip W. A. Mozarto „Requiem“, C. Orffo „Carmina Burana“, G. Fauré „Requiem“, C. Saint-Saëns „Kalėdinė oratorija“, A. Vivaldi „Magnificat“, F. Schuberto Mišios G-dur ir kiti kūriniai.

Camille Saint-Sans

(1835–1921)

Camille'is Saint-Saënsas – vienas žymiausių romantizmo epochos Prancūzijos kompozitorių, vargonininkų, dirigentų, pianistų ir pedagogų – savo muzikinį kelią pradėjo labai anksti. Jis buvo tikras vunderkindas: pirmąjį solinį koncertą surengė vos dešimties metų. Baigęs studijas Paryžiaus konservatorijoje, pradėjo tuo metu įprastinę muziko karjerą – dirbo vargonininku Paryžiaus Saint-Merri bažnyčioje, o nuo 1858 m. – Šv. Marijos Magdalietės bažnyčioje (La Madeleine), kuri tuo metu buvo pagrindinė Prancūzijos imperijos šventovė ir kurioje pastaraisiais metais įvairiomis progomis ne kartą koncertavo Vilniaus universiteto chorai. Po dvidešimties metų baigęs vargonininko darbą, Saint-Saënsas tęsė sėkmingą populiaraus pianisto ir kompozitoriaus karjerą Europoje bei Amerikoje. Paskutiniuosius gyvenimo metus jis praleido Alžyre, kur ir mirė.

C. Saint-Saënsas nepilnus penkerius metus dėstė Paryžiaus klasikinės ir religinės muzikos mokykloje ir labai reikšmingai prisidėjo prie prancūzų muzikos raidos. Tarp jo mokinių – garsūs kompozitoriai Gabrielis Fauré ir Maurice'as Ravelis, kuriems abiem kompozitorius padarė stiprią įtaką. Po Prancūzijos pralaimėjimo 1870–1871 m. kare su Vokietija Saint-Saënsas tapo „Ars gallica“ šalininku ir vienu iš Nacionalinės muzikos draugijos (Société Nationale de Musique), siekusios propaguoti šiuolaikinę prancūzų, ypač simfoninę, muziką, steigėjų.

Saint-Saënsas buvo įvairiapusis intelektualas. Dar būdamas labai jaunas jis ėmė studijuoti lotynų kalbą, geologiją, archeologiją, botaniką, lepidopteriją (drugių kolecionavimą) ir domėjosi matematika. Jis dalyvavo mokslinėse diskusijose, rašė mokslinius straipsnius apie akustiką, okultinius mokslus, romėnų teatro dekoracijas ir senovinius instrumentus. Taip pat parašė filosofinį veikalą „Problèmes et Mystères“, kuriame svarstė apie tylą ir religijos pakaitalus. Saint-Saënso pesimistinės ir ateistinės idėjos kone „išpranašavo“ egzistencializmą. Jis buvo Prancūzijos astronomų sąjungos narys, skaitė paskaitas apie miražus, turėjo teleskopą ir stengdavosi planuoti koncertus taip, kad jie sutaptų su astronominiais reiškiniais, pavyzdžiui, užtemimais.

Tarp žymiausių jo kūrinių – „Žvėrių karnavalas“, opera „Samsonas ir Dalila“, simfoninė poema „Mirties šokis“ ir Simfonija Nr. 3 (Vargonų simfonija). Muzikinei kūrybai įtakos turėjo Vienos klasicistai, prancūzų didžiosios operos kūrėjai bei Franzas Lisztas. C. Saint-Saënso muzikai būdinga neoklasicistinė estetika, žanrų įvairovė, formų ir proporcijų grakštumas, aiškumas, šviesi lyrika ir elegancija.

Camille'io Saint-Saëns'o Kalėdinė oratorija

(Oratorio de Noël, op. 12)

Šis kūrinys yra vienas ankstyvųjų ir bene labiausiai lyrinių jo kūrinių, sukurtas 1858 m., kai kompozitoriui buvo vos 23-eji. Kūrinys parašytas labai greitai – pasakojama, kad didžioji dalis oratorijos buvo sukurta per kelias savaites, dirbant vargonininku Paryžiaus Šv. Marijos Magdalietės (La Madeleine) bažnyčioje.

Oratorija skirta Kalėdų laikotarpiui ir remiasi Biblijos tektais lotynų kalba, daugiausia psalmėmis ir Evangelijų ištraukomis, susijusiomis su Kristaus gimimu. Ji parašyta penkiems solistams, mišriam chorui, styginių orkestrui, arfai ir vargonams, todėl pasižymi kameriniu, švelniu ir skaidriu skambesiu, kuris skiriasi nuo didingų, monumentalių romantizmo oratorių.

Ypač garsus ir dažnai atliekamas yra įžanginis „Prélude“, primenantis pastorale – ramią, šviesią piemenų sceną. Visam kūriniui būdinga susikaupusi nuotaika, vidinė ramybė, šiluma ir lyrika, labiau kviečianti apmąstyti Kalėdų paslaptį nei ją dramatinizuoti. Ši estetika atspindi Saint-Saëns'o polinkį į aiškią formą, pusiausvyrą ir neoklasicistinį skaidrumą.

Nors Kalėdinė oratorija nėra tokia didelės apimties kaip vėlesni kompozitoriaus kūriniai, ji užima svarbią vietą jo kūryboje ir iki šiol yra dažnai atliekama bažnyčiose bei koncertų salėse visame pasaulyje per Adventą ir Kalėdas. Tai kūrinys, atskleidžiantis Saint-Saëns'o gebėjimą derinti religinį turinį su elegantiška, jautria ir klausytojui artima muzikine kalba.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875–1911) – vienas žymiausių Lietuvos menininkų, kompozitorius ir dailininkas simbolistas, kurio kūryba turi išskirtinę reikšmę Lietuvos ir Europos kultūrai. Muziką jis studijavo Varšuvos muzikos institute, vėliau – Leipcigo konservatorijoje. Čiurlionio muzikinė kalba artima vėlyvajam romantizmui, tačiau jo kūryboje ryškūs simbolizmo, filosofinio apmąstymo ir mistikos bruožai. Nors gyvenimas buvo trumpas, jis paliko reikšmingą fortepijoninę, chorinę ir simfoninę kūrybą, kurioje atsiskleidžia gili dvasinė ir meninė vizija.

M. K. Čiurlionio kūrinys „Sanctus“

„Sanctus“ – vienas iš sakralinių M. K. Čiurlionio kūrinių chorui, atspindintis jo susidomėjimą religine tematika ir dvasiniu turiniu. Kūrinys pasižymi susikaupusia nuotaika, santūria raiška ir harmoniniu subtilumu. Čiurlionis čia vengia išorinio dramatizmo, o muzika plėtojama ramiai, tarsi meditacija. „Sanctus“ atskleidžia kompozitoriaus gebėjimą sakralinį tekstą perteikti per vidinę šviesą, tylų pakylėtumą ir gilią pagarbą religinei tradicijai.

M. K. Čiurlionio kūriniai „Noktiurnas“ ir „Humoreska“ (instrumentuotės autorius – M. Jankūnas)

„Noktiurnas“ – lyrinis, introspektyvus fortepijoninis kūrinys, kuriame atsiskleidžia Čiurlionio polinkis į svajingą, nakties nuotaiką primenančią muziką. Kūrinys pasižymi švelnia melodika, subtilia dinamika ir laisva forma, leidžiančia klausytojui pasinerti į vidinių išgyvenimų pasaulį.

„Humoreska“, priešingai, yra žaismingesnio, lengvesnio charakterio kūrinys. Jame juntamas ironijos, netikėtumo ir judrumo elementas. Šis kūrinys atskleidžia kitą Čiurlionio kūrybos pusę – gebėjimą kurti gyvą, nuotaikingą muziką, neatsisakant meninio gilumo ir individualaus stiliaus.

Arnoldas Schönbergas

Arnoldas Schönbergas (1874–1951) – austrų kompozitorius, vienas ryškiausių XX a. muzikos novatorių. Jis laikomas atonalios muzikos ir dvylikatonės (dodekafoninės) sistemos pradininku. Ankstyvojoje kūryboje Schönbergas dar rėmėsi vėlyvojo romantizmo tradicijomis, ypač Richardo Wagnerio ir Johanno Brahmsio muzika, tačiau vėliau ryžtingai nutolo nuo tonalumo. Jo kūryba turėjo didžiulę įtaką moderniosios muzikos raidai ir vėlesnėms kompozitorių kartoms.

A. Schönbergo „Noktiurnas“

Schönbergo „Noktiurnas“ priklauso ankstyvajam jo kūrybos laikotarpiui, kai kompozitoriaus muzika dar siejosi su romantine estetika. Kūrinys pasižymi sodria harmonija, įtempta emocine atmosfera ir laisva, nuolat kintančia muzikinės minties tėkme. Nors čia dar juntamas tonalumo pagrindas, jau atsiskleidžia ir būsimam Schönbergui būdingas harmoninis neapibrėžtumas bei vidinis dramatismas. „Noktiurnas“ atspindi nakties temai būdingą paslaptingumą ir nerimą, tapdamas savotišku tiltu tarp romantizmo ir modernizmo.